

СТАНОВИЩЕ

от **Проф. д-р Валентина Христова Маджова, д.м.**
Катедра по Обща медицина, Медицински Университет – Варна

на дисертационния труд на тема
**“МЕНИДЖМЪНТ НА ПАЦИЕНТИ С АЛКОХОЛНА ЗАВИСИМОСТ В ОБЩАТА
МЕДИЦИНСКА ПРАКТИКА“**

на **Д-р Даниела Красиминова Костадинова**
задочен докторант към „Катедра Обща медицина“
Медицински Факултет при Медицински Университет – Варна
и
ОПЛ и Управител на „Даниела Медика – АПМП – ИП“ ЕООД - Разград

за присъждане на образователната и научна степен „ДОКТОР“

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Съгласно Заповед на Ректора на Медицински Университет – Варна № 109-287/11.07.2025 и Протокол 1 от заседание на Научното жури съм избрана за негов вътрешен член и да изготвя становище на научния труд на Д-р Даниела Красиминова Костадинова.

Предоставеният ми комплект материали на хартиен /електронен носител напълно съответства на изискванията на Процедурата за придобиване на ОНС „доктор“ съгласно Правилника на МУ - Варна.

Не установих никакви нарушения на процедурата по присъждане на ОНС „Доктор“.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Даниела Красиминова Костадинова завършва Природоматематическа гимназия „Акад. Никола Обрешков“ в гр. Разград с профили биология, английски език, химия и информационни технологии.

Тя завършва висшето си образование като магистър по медицина в МУ „Проф. Д-р Параскев Стоянов“ гр. Варна през 2015 година.

Д-р Даниела Красиминова придобива специалност ОМ през май 2019 г.

В периода 01.02.2023г. до 31.03.2025г. е докторант в задочна форма към Катедра по Обща медицина на Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ - Варна

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Дисертационният труд на Д-р Даниела Красиминова Костадинова третира много актуален и важен практически проблем за общата медицинска практика, а именно широкото

разпространение и не доброто управление на пациенти с алкохолна употреба, която е един от основните социално значими здравословни проблеми, засягащи обществото в глобален мащаб.

Важно обстоятелство, което насочва Д-р Даниела Красиминова към разработване на дисертационния труд е факта, че към този момент в България не е правено всеобхватно

п

р

о

у

ч

За основен преход от алкохолната злоупотреба към алкохолизма се приема христрастяването, което се характеризира с непрестанно увеличаване на количествата на приемания алкохол, защото се повишава толерантността на организма към него и тази граница лесно се преминава.

е

Оценявам високо актуалността на тематиката на дисертацията на Д-р Даниела Красиминова като много важна за клиничната обща практика у нас, поради няколко причини: Все по-голямото разпространение на алкохолната употреба, респ. зависимост сред възрастното население у нас, все по-младата възраст на употребяващите алкохол, както и тревожният факт, че много често алкохолът се смесва с наркотични вещества.

х

у

4. Познаване на проблема

Въпреки, че познанията за клиничното протичане на алкохолната болест се разшириха, все още през последните десетилетия няма събран достатъчно клиничен опит относно алкохолната злоупотреба. Д-р Красиминова подчертава в проучването си, че макар диагностиката и контролът на алкохолната злоупотреба да изглеждат познати, на практиката остават едни от най-спорните за решаване клинични въпроси в първичната медицинска помощ.

п

Предмет на дисертационния труд е разглеждането на алкохолния проблем в неговата всеобхватност и разработване на алгоритъм за откриването, диагностицирането и проследяването на пациентите с рискова алкохолна употреба и злоупотреба.

б

Д-р Даниела Красиминова познава много добре материята, която третира в научния си труд, защото тя се среща ежедневно с такива пациенти в амбулаторната си практика.

е

От друга страна, Д-р Даниела Красиминова изтъква, общопрактикуващият лекар е основно звено по отношение на извършването на скринингови програми за рискови фактори и социално значими заболявания. Това определя и неговата първостепенна роля в ранното откриване и диагностициране на алкохолната зависимост.

а

алкохолната и никотинова употреба са най – масовите субстанции приемани от човека по негово желание и със свободен достъп за закупуване в сравнение с другите наркотични

5. Методика на изследването

По-големият раздел от дисертацията представлява проучване, което Д-р Даниела Красиминова извършва самостоятелно като изследовател. За осъществяването му тя анализира резултата от комбинирането на скринингова анкета, биологични тестове и образни изследвания, провеждани в общата медицинска практика.

В наблюдението й са обхванати 610 лица над 18 г., разпределени в 7 възрастови групи – 18-24г., 25-34г., 35-44г., 45-54г., 55-64г., 65-74г. и над 75 години. Набирането на пациенти се осъществява при посещение в амбулаторията за първична медицинска помощ във връзка с извършване на годишния им профилактичен преглед.

✓ Признаци на наблюдението:

- 1) Социално-демографски характеристики – пол, възраст;
- 2) Характеристика на алкохолната консумация на анкетирания лица;
- 3) Стойности на чернодробните показатели АСАТ, АЛАТ и ГГТ на лицата, включени в провежданото клинично проучване;
- 4) Ехографска диагностика на черен дроб на подложената на скрининг популация.

✓ Логически единици на наблюдението са лица над 18 годишна възраст;

✓ Времеви обхват на проучването – от октомври 2023 г. до август 2024 г.

✓ Териториален обхват на изследването: клиничните наблюдения и изследвания се проведени в амбулаторията за първична медицинска помощ “Даниела Медика – АПМП – ИП”, която се намира на територията на град Разград, Република България.

Обобщено, в дисертационния си труд Д-р Даниела Красиминова използва следните методи:

- 1) документален метод (изследване публикувани проучвания по дисертационния труд)
- 2) социологически методи - всички лица попълват специално създадената анкета.
- 3) клинично-лабораторен метод (изследване на АСАТ, АЛАТ и ГГТ)
- 4) инструментален метод (ехография с апарат Sonofine EUS B).
- 4) статистически методи - извършен е статистически анализ на данните от отговорите на въпросите от анкетата, стойностите на чернодробните показатели и данните от ехографското изследване и взаимовръзките помежду им.

За анализ и интерпретация на данните са използвани следните статистически методи:

- Описателни (дескриптивни) методи – измерване на честоти, средни величини, стандартна грешка, средни отклонения, минимални и максимални стойности;

- Кростабулации за сравняване на два и повече параметъра, определяне на Ламбда и Ета – коефициенти при сравняване на номинални зависими величини и номинални и ординални величини;

- Проверка на статистически хипотези за разликата между 2 средни при независими и зависими извадки;
- Корелационен анализ за определяне на зависимост между изследваните параметри като се прави опит да се построят модели на връзката;
- Проверка на надеждност и валидност – Алфа на Кронбах и факторен анализ;
- Графичен анализ – използван е за онагледяване на данните получени при изследването на пациентите.

Статистическата обработка на данни е извършена програмен продукт IBM SPSS Statistics ver.19.

Избраните методи на изследване позволяват цялостно постигане на поставената цел и получаване на адекватен отговор на задачите, решавани в дисертационния труд.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд на Д-р Даниела Красиминова е написан на 150 машинописни страници и е онагледен с 38 таблици и 40 фигури. Списъкът на цитираната литература включва 131 заглавия, от които 53 на кирилица и 78 на латиница.

В литературния обзор тя разглежда проблема за хроничната употреба на алкохол, която е един от основните и социално значими здравословни проблеми, засягащи обществото в глобален мащаб и актуален по същите причини и за България.

Д-р Даниела Красиминова разглежда заболяемостта, която е следствие от хроничната алкохолна консумация и злоупотреба.

Основната цел на дисертацията на Д-р Даниела Красиминова е „установяване честотата на рискова алкохолна консумация сред изследваната популация, физическите и психически увреждания от алкохолната зависимост и разработването на модел за проследяване и диспансеризация на установените рискови и зависими лица в рамките на общата медицинска практика“.

За постигане на целта на дисертацията, тя си е поставила следните 6 основни задачи:

1. Да се определи честотата на консумация и количеството приет алкохол в изследваната популация;
2. Да се открие има ли зависимост между възраст, пол и алкохолна употреба;
3. Да се установи степента на психо-соматични усложнения и социални вреди от алкохолната злоупотреба;
4. Да се извърши групиране на пациентите спрямо точковия сбор от скрининговата анкета;

5. Да се проследи зависимостта между установените с анкетата данни и изследваните биохимични и ехографски параметри;

6. Да се създаде модел за проследяване и диспансеризация на новооткритите пациенти с алкохолна зависимост.

Нейна основна теза е, че „рисковите модели на алкохолна консумация сред българското население и определянето на алкохола като основен рисков фактор за развитието на социално-значими заболявания водят до необходимостта да се създаде комбинирана методика за мениджмънт на пациентите с алкохолна зависимост в общата медицинска практика“.

Д-р Даниела Красиминова определя и следната хипотеза в своя дисертационен труд: „след анализ на получените данни ще се провери основната теза на дисертационния труд, касаеща необходимостта от въвеждането на комбиниран скринингов метод за откриване, разпределяне и проследяване на пациентите спрямо фактора алкохол.“

Формулираната от нея хипотеза предполага, че проучването ще има висока ефективност от приложението на комбиниран скринингов метод за откриване на рискова алкохолна консумация, зависимост и хроничните увреди от тях в доболничната помощ“.

От своето проучване, докторантката формулира 6 основни извода. Всички те отговарят на поставената цел и посочените задачи.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Данните в проучването на Д-р Даниела Красиминова посочват за първи път у нас една оригинална комплексна методика за скрининг на алкохолна злоупотреба и зависимост, която е постигната чрез разработения от нея оригинален въпросник и скала за оценка към него за откриване на пациенти с рискова алкохолна консумация, зависимост и хронична алкохолна болест.

Доказана е статистически достоверна ефективност на предложения алгоритъм, което й дава основание въз основа на статистически значимия доказателствен материал да разработи цялостен модел за мениджмънт на пациент с алкохолна зависимост в общата медицинска практика.

В дисертационния труд на д-р Даниела Красиминова могат да се посочат и следните приноси с научно-приложен характер, а именно: прилагане на този тип анализ в общата медицинска клинична практика с цел ранна диагностика и последваща диспансеризация на пациенти с рискова алкохолна употреба и зависимост, което ще даде възможност и за контрол в доболничната помощ на пациентите по отношение на алкохолната консумация.

Приемам и посочените от нея приноси с потвърдителен характер за ролята на рисковата алкохолна консумация и алкохолната зависимост за настъпването на психо-соматични увреди,

както и ролята на алкохола като модифицируем рисков фактор в развитието на социално значими заболявания, поради което е необходимо той активно да се търси от общопрактикуващите лекари сред техните пациенти.

Потвърдена е и сигнификантната зависимост между повишената алкохолна употреба, чернодробната патология и паралелното развитие на психични и физични увреди, както и ролята на скрининговите тестове, изследването на ГГТ и ехографската диагностика в откриването и развитието на алкохолната зависимост.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Докторантката е приложила към документацията си необходимия брой публикации и съобщения свързани с дисертационния труд. Приложеният списък отговаря на изискванията за придобиване на ОНС „доктор“.

9. Лично участие на докторанта

Проведеното дисертационно изследване, формулираните приноси и получени резултати са лична заслуга на Д-р Даниела Красиминова Костадинова и са подкрепени от нейния научен ръководител – Доц. Д-р Желя Русева, д.м.

10. Автореферат

Авторефератът е напълно достатъчен като съдържание и качество за представяне на основните резултати, постигнати в дисертацията. Той отговаря на изискванията на Правилника на МУ - Варна.

11. Критични забележки и препоръки

Нямам никакви критични забележки и препоръки към проведеното изследване и предоставените ми материали.

12. Лични впечатления

Познавам Д-р Даниела Красиминова от студентските ѝ години в МУ – Варна и като ОПЛ и съм с отлични впечатления за нея като интелигентен и амбициозен млад лекар. Предложените за оценка дисертационен труд и автореферат се отличават с точност, прецизност, последователност и задълбоченост на формулираните изводи и приноси.

Заключение

Като цяло оценявам дисертацията на Д-р Даниела Красиминова Костадинова като актуална и ценна като научен труд с практическо значение относно откриване на пациенти с алкохолна зависимост в общата медицинска практика и мениджмънт с този проблем.

Дисертационният труд съдържа важни научни и приложни резултати и отговаря на всички на изисквания на ЗРАСРБ, Правилника за приложението му и този на МУ - Варна.

Представените материали и дисертационни резултати напълно съответстват на специфичните изисквания на МУ – Варна.

Дисертационният труд показва задълбочени теоретични знания и професионални умения на докторантката по научната специалност „обща медицина“ и демонстрира нейните качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Като рецензент убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен ‘доктор’** на Д-р Даниела Красиминова Костадинова по научната специалност „обща медицина“.

18.08.2025 г.
гр. Варна

Изготвила становище: Проф. Д-р Валентина Маджова, д.м.
Катедра по ОМ, Медицински Университет – Варна

Заличено на основание чл. 5,
§1, б. „В“ от Регламент (ЕС)
2016/679